YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

16 päivänä joulukuuta 1999 *

Asiassa T-198/98,

Micro Leader Business, Ranskan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Aulnay-sous-Bois (Ranska), edustajanaan asianajaja Silvestre Tandeau de Marsac, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Brucher ja Seimetz, 10 rue de Vianden,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi oikeudellisen yksikön virkamies José Crespo Carrillo ja komissiossa toimiva kansallinen asiantuntija Loïc Guérin, ja sittemmin oikeudellinen pääneuvonantaja Giuliano Marenco sekä Guérin, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa komission 15.10.1998 tekemän päätöksen (asia nro IV/36.219 — Micro Leader/

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Microsoft), jolla hylättiin lopullisesti kantajan kantelu, jonka mukaan Microsoft Francen ja Microsoft Corporationin toimenpiteet Microsoft-merkkisten, ranskankielisten ohjelmistojen, joita on myyty Kanadassa, tuonnin estämiseksi Ranskaan ovat EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan (joista on tullut EY 81 ja EY 82 artikla) vastaisia,

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Jaeger sekä tuomarit K. Lenaerts ja J. Azizi,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Mair,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.7.1999 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

1 Micro Leader Business (jäljempänä kantaja) harjoittaa toimistoautomaatio- ja tietojenkäsittelytuotteiden tukkumyyntiä. Se myy muun muassa useita Microsoft-

merkkisiä tuotteita, joita valmistaa Microsoft Corporation (jäljempänä MC), jonka kotipaikka on Yhdysvalloissa. Kantaja jälleenmyi siihen asti, kunnes Kanadassa myytävien ohjelmistojen vienti kiellettiin, varsinkin Ranskassa MC:n Kanadassa myymiä ranskankielellä laadittuja tuotteita, jotka olivat samanlaisia tai samankaltaisia kuin ne tuotteet, joita Microsoft France (jäljempänä MF) myy Ranskassa.

2 MF tiedotti jälleenmyyjilleen Ranskassa 27.9.1995 päivätyssä tiedotuslehtisessä, jonka otsikkona oli "Flash Microsoft News", että se oli ryhtynyt toimenpiteisiin vahvistaakseen kieltoa, joka koski kanadalaisten tuotteiden jakelua Kanadan ulkopuolella. Eräässä tämän tiedotuslehtisen kohdassa, jonka otsakkeena oli "Kanadalaisten, ranskan kielellä laadittujen tuotteiden tuonti on vastedes laitonta", todetaan seuraavaa:

"Muutamat jälleenmyyjät, jotka ovat hankkineet tuotteita maahantuojilta, ovat 18 kuukauden ajan myyneet Ranskassa kanadalaisia, ranskankielisiä Microsoft-tuotteita. Nämä tuotteet aiheuttivat häiriöitä markkinoillamme, sillä niitä myytiin selvästi alhaisemmin hinnoin kuin yleensä ja ne vahingoittivat Microsoftin normaalia jakeluverkostoa käyttäviä jälleenmyyjiä. Tämän vilpillisen kilpailun ja laittoman tuonnin torjumiseksi Microsoft on ottanut käyttöön muutamia toimia, joiden tarkoituksena on vahvistaa kanadalaisten tuotteiden jälleenmyyntiä Kanadan ulkopuolelle koskevaa kieltoa — — ."

3 MF vahvisti 27.9.1995 päivätyssä tiedotuslehtisessä esittämänsä kannan tämän lehtisen 20.3. ja 12.6.1996 päivätyissä painoksissa.

4 Kantaja väittää, että se on tämän Ranskaan suuntautuvan tuonnin kiellon takia, joka koskee Kanadassa myytäviä, ranskankielellä laadittuja Micro-

soft-tuotteita, menettänyt lokakuussa 1995 huomattavia Microsoft-tuotteiden tilauksia.

5 Kantaja toimitti 24.9.1996 komissiolle 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL L 1962, 13, s. 204; jäljempänä asetus N:o 17) 3 artiklan mukaisen kantelun, joka rekisteröitiin numerolla IV/36.219 ja jonka mukaan MF:n ja MC:n toiminta on EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan (josta on tullut EY 81 artikla) vastaista, sillä ne ovat toimimalla yhdessä kanadalaisten ja ranskalaisten jälleenmyyjien kanssa estäneet vapaan hinnanmuodostuksen yhteisön alueella.

6 Kantaja täydensi 20.2.1997 kanteluaan korostaen, että toiminnalla rikottiin myös EY:n perustamissopimuksen 86 artiklaa (josta on tullut EY 82 artikla).

7 Komissio ilmoitti 27.1.1998 kantajalle neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyistä kuulemisista 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY (EYVL 1963, 127, s. 2268) 6 artiklan mukaisesti, että saatujen tietojen perusteella ei ollut mahdollista ryhtyä toimenpiteisiin kantelun perusteella.

8 Kantaja esitti 23.2. ja 3.4.1998 vastauksena komission kirjeeseen vastineensa, jossa se selvittää, miksi se katsoi kantelunsa olevan perusteltu.

9 Komissio ilmoitti kantajalle 15.10.1998 päätöksestä hylätä sen kantelu ja totesi, että ei voida katsoa, että perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklaa olisi rikottu (jäljempänä riidanalainen päätös).

10 Kantaja nosti tämän johdosta käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 15.12.1998 jättämällään kannekirjelmällä.

11 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia.

12 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 2.7.1999 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

13 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa komission 15.10.1998 tekemän päätöksen (asia IV/36.219 — Micro Leader/Microsoft), jolla kantajan kantelu hylättiin;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

14 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asiakysymys

15 Kantaja esittää kaksi kanneperustetta kanteensa tueksi. Ensimmäisen mukaan komissio on rikkonut EY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa ja 190 artiklaa (josta on tullut EY 253 artikla). Toisen mukaan komissio on rikkonut perustamissopimuksen 86 artiklaa.

Perustamissopimuksen 85 ja 190 artiklan rikkomista koskeva ensimmäinen kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

16 Kantaja huomauttaa, että perustamissopimuksen 85 artiklan määräyksissä kielletään yhteistoimintajärjestelyt, joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja tai muita kauppaehtoja, ja niitä sovelletaan myös silloin, kun kyseisten yritysten kotipaikka on Euroopan yhteisön ulkopuolella (yhdistetyt

asiat 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 ja 125/85—29/85, Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomio 27.9.1988, Kok. 1988, s. 5193), ja se toteaa, että tekijänoikeuksien haltijat eivät näiden oikeuksien perusteella voi välttyä siltä, että niihin sovelletaan näitä määräyksiä. Kantaja vetoaa tältä osin komission aikaisempiin päätöksiin, jotka koskevat markkinoiden eristämistä [päätös E. Benn, *yhdeksäs kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus*, 1979, nro 118-119, ja EY:n perustamissopimuksen 85 mukaisesta menettelystä 1.12.1976 tehty komission päätös 76/915/ETY (asia IV/29.018 — Miller International Schallplatten GmbH [EYVL L 357, s. 40]), sekä yhdistettyihin asioihin 43/82 ja 63/82, VBVB ja VBBB vastaan komissio, tuomio 17.1.1984 (Kok. 1984, s. 19), joista käy kantajan mukaan ilmi, että määrätyn hinnan vahvistaminen ei kuulu tekijänoikeuden ydinsisältöön.

17 Vastauskirjelmässään kantaja korostaa, että kun tekijänoikeuden haltija käyttää tekijänoikeuksia, joita sillä on tekijän ominaisuudessa, sellaisena kuin ne on määritelty tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14 päivänä toukokuuta 1991 annetussa neuvoston direktiivissä 91/250/ETY, sillä ei voi tällä perusteella olla oikeutta rikkoa kilpailusääntöjä ja estää vapaata hinnanmuodostusta rajoittamalla valtioiden välistä kauppaa tai vahvistamalla määrätyn hinnan.

18 Kantaja katsoo myös, että kuten MF:n vuonna 1995 ja 1996 julkaisemista eri tiedotuslehtisistä ilmenee, MF yhdenmukaistaa toimintaansa MC:n ja Microsoftin ohjelmistojen jälleenmyyjien kanssa, joiden kotipaikka on joko Ranskassa tai Kanadassa. Kantajan mukaan ne ovat suoraan tai välillisesti vahvistaneet näiden ohjelmistojen osto- ja myyntihintoja tai muita kauppaehtoja yhteisön alueella ja etenkin Ranskassa. Kantaja painottaa tältä osin siitä, että Ranskassa ja Kanadassa myydyt ranskankieliset ohjelmistot ovat samanlaisia. Sen mukaan 27.9.1995 päivätystä tiedotuslehtisestä ilmenee, että MC tahtoo ylläpitää tuotteidensa markkinoilla Ranskassa keinotekoisen korkeita hintoja ollakseen vahingoittamatta jälleenmyyjiensä etuja.

19 Kantaja väittää myös, että MC:n ja sen kanadalaisten jälleenmyyjien välisen yhteistoimintajärjestelyn perusteella jälleenmyyjät kieltäytyvät MC:n ohjeiden mukaisesti myymästä ohjelmistoja jälleenmyyntiverkostoon kuulumattomille jälleenmyyjille Ranskassa.

20 Kantaja katsoo edelleen, että komissio on rikkonut perusteluvelvollisuuttaan ja tehnyt arviointivirheen todetessaan riidanalaisessa päätöksessä, että MC:n ja sen jälleenmyyjien välillä ei ole ollut sopimusta tai yhdenmukaistettua menettelytapaa jälleenmyyntihintojen vahvistamiseksi ja että näihin jälleenmyyntihintoihin ei myöskään ole yritetty vaikuttaa. Sen mukaan 27.9.1995 päivätystä tiedotuslehtisestä ilmenee selvästi, että MC:n ja sen jälleenmyyjien tarkoituksena on Kanadasta tapahtuvaa tuontia koskevalla kiellolla ylläpitää keinotekoisen korkeita hintoja.

21 Komissio kiistää kantajan eri väitteet.

22 Komissio katsoo ensinnäkin, että ei voida väittää, että MC ja MF olisivat yhdenmukaistaneet menettelytapojaan perustamissopimuksen 85 artiklan vastaisesti, sillä ne muodostavat yhden taloudellisen kokonaisuuden (asia C-73/95 P, Viho v. komissio, tuomio 24.10.1996, Kok. 1996, s. I-5457).

23 Komissio täsmentää seuraavaksi, että kaikki kantajan esittämät tiedot osoittavat sen, että ainoastaan Microsoft-konserni on ollut aloitteellinen, eivätkä kanadalaiset jälleenmyyjät ole toimineet yhdessä sen kanssa.

24 Komissio toteaa, että kun Microsoft myy ensimmäisen kerran tietokoneohjelman kappaleen Kanadassa, sen tätä kappaletta koskevat tekijänoikeudet eivät direktiivin 91/250/ETY 4 artiklan c kohdan mukaan sammu tällä perustella yhteismarkkinoilla. Tämän vuoksi Kanadassa myytyjen Microsoft-ohjelmistojen tuonnilla Ranskaan ilman MC:n lupaa loukataan Microsoftin oikeuksia. Microsoftin toimenpiteet ovat näin ollen lainmukainen keino sen oikeuksien suojaamiseksi.

25 Lisäksi komissio katsoo, että MF:n tiedotuslehtisten, joihin kantaja vetoaa, sisällön perusteella ei mitenkään voida osoittaa Microsoft-ohjelmistojen jälleenmyyntihintojen vahvistamisjärjestelmän olemassaoloa.

26 Joka tapauksessa komissio kiistää perusteluvelvollisuuden rikkomista koskevan väitteen. Se toteaa korostaneensa riidanalaisessa päätöksessään, että kantaja ei ole esittänyt mitään sellaista seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että Microsoft rajoitti jälleenmyyjiensä vapautta vahvistaa omat myyntihintansa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

27 Aluksi on huomautettava, että vaikka komissiolla ei asetuksen N:o 17 3 artiklan 2 kohdan mukaisen kantelun saatuaan ole velvollisuutta ryhtyä tutkimuksiin, sen on kuitenkin tutkittava tarkasti kantelijan esiintuomat tosiseikat ja oikeudelliset seikat arvioidakseen, ilmeneekö näiden seikkojen perusteella menettelytapoja, jotka ovat omiaan vääristämään kilpailua yhteismarkkinoilla ja vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kun komissio tekee päätöksen kantelun käsittelyn lopettamisesta ryhtymättä tutkimuksiin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittaman laillisuusvalvonnan tarkoituksena on sen tutkiminen, ettei riidanalainen päätös perustu asiallisesti virheellisiin tosiseikkoihin, että sitä ei rasita oikeudellinen virhe, että tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti tai että harkintavaltaa ei ole käytetty väärin (asia T-37/92, BEUC ja NCC v. komissio, tuomio 18.5.1994, Kok. 1994, s. II-285, 45 kohta).

28 Sekä 24.9.1996 päivätyssä kantelussaan että 23.2.1998 päivätyssä kirjeessään kantaja väittää, että MF:n tiedotuslehtiset ja erityisesti 27.9.1995 päivätyn lehtisen kohta, johon viitattiin edellä 2 kohdassa, osoittavat, että MF sovittaa perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisesti toimintansa yhteen MC:n ja Kanadaan sekä Ranskaan sijoittautuneiden Microsoftin ohjelmistojen jälleenmyyjien kanssa osto- ja myyntihintojen tai muiden liiketoimen ehtojen vahvistamiseksi suoraan tai välillisesti yhteisön alueella ja erityisesti Ranskassa.

29 Komissio hylkää kantajan väitteet riidanalaisen päätöksen 11 ja 12 kohdassa todeten seuraavaa:

"11. Perustamissopimuksen 85 artiklan tapahtuneeksi väitetyn rikkomisen osalta ei vaikuta, että Microsoftin toimien sen Kanadassa myytyjen tuotteiden kappaleiden tuonnin kieltämiseksi voitaisiin katsoa johtuvan Mircosoftin ja sen jälleenmyyjien välisestä sopimuksesta tai yhdenmukaistetusta menettelytavasta jälleenmyyntihintojen vahvistamiseksi. Tietokoneohjelmia suojaavat Euroopan unionissa tekijänoikeudet sellaisina kuin ne on määritelty direktiivissä [91/250/ETY]. Tässä direktiivissä säädetään, että kun oikeudenhaltija tai joku muu hänen suostumuksellaan on ensimmäisen kerran myynyt tietokoneohjelman kappaleen yhteisössä, oikeudenhaltijan oikeus kyseisen kappaleen levittämiseen yhteisössä sammuu. Asioissa, joihin viittaatte 3.4.1998 päivätyssä kirjeessänne (BENN ja VBVB), oli kyse suojatun teoksen kappaletta koskevien tekijänoikeuksien sammumisesta sillä perustella, että kappale oli saatettu markkinoille yhteismarkkinoiden sisällä. Nämä asiat eivät näin ollen aseta kyseenalaiseksi PO IV:n 27.1.1998 päivätyssä kirjeessä esitettyä arviointia. Direktiivissä [91/250/ETY] säädetty oikeudellinen suoja ei sammu ostettaessa tietokoneohjelman kappale Kanadasta. Siten pyrkimyksellä käyttää tai myydä tällaista kappaletta yhteisössä rikotaan tekijänoikeutta, ja Microsoftin toimet tällaisten kappaleiden tuonnin estämiseksi ovat pyrkimys turvata sen lainmukaiset oikeudet, eivätkä ne siis ole Microsoftin ja sen jälleenmyyjien välisiä sopimuksia tai yhdenmukaistettuja menettelytapoja riippumatta siitä, oliko niiden kotipaikka Kanadassa vai yhteisössä.

12. Selvästi ei myöskään ilmene, että tällaisten Microsoftin toimien vaikutuksia voitaisiin pitää yrityksenä vaikuttaa jälleenmyyntihintoihin. Ette ole esittäneet mitään seikkoja, jotka osoittaisivat, että Microsoft rajoittaa jollain tavalla jälleenmyyjiensä oikeutta vahvistaa omat jälleenmyyntihintansa. Jälleenmyyjän on tietenkin voittoa tehdäkseen myytävä korkeammalla hinnalla kuin se hinta, jolla se voi lainmukaisesti hankia Microsoft-tuotteita, mutta tämä sisältyy implisiittisesti kaikkiin jakelusopimuksiin."

30 Riidanalaisesta päätöksestä käy siten ilmi, että komissio katsoo, että kantajan kantelussaan esiintuomien seikkojen perusteella ei voida osoittaa, että Micro-

softin toimet, joiden tarkoituksena on estää Kanadassa myytyjen, ranskan kielellä laadittujen tuotteiden tuonti Ranskaan, johtuisivat kanadalaisten ja/tai ranskalaisten jälleenmyyjien kanssa tehdystä sopimuksesta. Komissio katsoo, että tällaisia toimia on päinvastoin pidettävä yksipuolisina siltä osin kuin MC käyttää niillä direktiivin 91/250/ETY 4 artiklan c kohdan mukaisia tekijänoikeuksiaan Kanadassa myytyjen tuotteiden osalta. Komission mukaan näiden seikkojen perusteella ei myöskään voida osoittaa sellaisen yhteistoimintajärjestelyn olemassaoloa, jonka tarkoituksena olisi jälleenmyyntihintojen vahvistaminen Ranskan markkinoilla.

31 On muistettava, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkominen on välttämättä seurausta useamman yrityksen myötävaikutuksesta (asia C-49/92 P, komissio v. Anic, tuomio 8.7.1999, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 79 kohta). Siten ei voida väittää, että komissio on tehnyt oikeudellisen virheen tai ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että koska ei ole näyttöä kahden tai useamman yrityksen välisestä sopimuksesta tai yhdenmukaistetusta menettelytavasta, Microsoft-konsernin toimet, joihin kantaja viittasi kantelussaan, eivät ole perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisia.

32 Käsiteltävänä olevassa asiassa on tarkistettava, onko komissio tehnyt oikeudellisen virheen tai ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että ne seikat, jotka kantaja saattoi sen tietoon, eivät sisältäneet minkäänlaisia viitteitä sopimuksesta tai yhdenmukaistetusta menettelytavasta.

33 Ensinnäkin kantajan väitteistä, jotka koskevat MC:n ja sen kanadalaisten jälleenmyyjien välistä yhteistoimintajärjestelyä markkinoiden eristämiseksi, on todettava, että missään MF:n tiedotuslehtisten kohdassa, jota kantaja on korostanut kantelussaan tai kanteessaan, tai etenkään edellä 2 kohdassa mainitussa 27.9.1995 päivätyssä tiedotuslehdessä ei todeta, että Microsoft-merkkisten ohjelmistojen jällenmyyjät kieltäytyvät myymästä tuotteitaan jälleenmyyntiverkostoon kuulumattomille jälleenmyyjille Ranskassa. Kantaja ei sitä paitsi ole esittänyt näyttöä väitteidensä tueksi. Kantajan alkuperäisessä, 24.9.1996 päivä-

tyssä kantelussaan tai 23.2. ja 3.4.1998 päivätyissä kirjeissään esittämien seikkojen perusteella ei voida katsoa, että MC teki päätöksensä kieltää Kanadassa myytyjen, ranskankielisten ohjelmistojen tuonti ja jälleenmyynti Ranskassa kanadalaisten jälleenmyyjien kanssa tehdyn sellaisen sopimuksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan perusteella, jonka tarkoituksena oli markkinoiden eristäminen. Komissio ei siten ole mitenkään laiminlyönyt velvoitteitaan katsoessaan riidanalaisen päätöksen 11 kohdassa, että kantaja ei ollut esittänyt viitteitä tällaisesta sopimuksesta tai yhdenmukaistetusta menettelytavasta.

34 Kuten komissio on katsonut riidanalaisen päätöksen 11 kohdassa, on lisäksi niin, että vaikka MC olisikin tosiasiassa rajoittanut tällä tavoin kanadalaisten jälleenmyyjien mahdollisuuksia myydä sen tuotteita Kanadan ulkopuolella, MC on ainoastaan käyttänyt yhteisön oikeuteen perustuvia tekijänoikeuksiaan näiden tuotteiden osalta. Direktiivin 91/250/ETY 4 artiklan c alakohdan perusteella MC:n tekijänoikeudet näiden tuotteiden osalta eivät ole sammuneet sen vuoksi, että Kanadassa on myyty MC:n ohjelmistoja, sillä oikeudet sammuvat ainoastaan, jos oikeudenhaltija tai sen suostumuksella joku muu on myynyt tuotteita yhteisössä (ks. vastaavasti asia C-355/96, Silhouette International Schmied, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. I-4799 ja asia C-173/98, Sebago ja Maison Dubois, tuomio 1.7.1999, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Kyse oli siten Microsoftin tekijänoikeuksien lainmukaisesta käyttämisestä, mikä ei kuitenkaan estä perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamista (ks. jäljempänä toista kanneperustetta koskeva arviointi).

35 Kantajan väitteen osalta, joka koskee MC:n ja sen ranskalaisten jälleenmyyjien välistä yhteistoimintajärjestelyä korkeiden jälleenmyyntihintojen vahvistamiseksi, on todettava, että kantajan esittämät seikat eivät tuo esiin viitteitä tällaisesta yhteistoimintajärjestelystä.

36 Siten edellä 2 kohdassa mainitun, 27.9.1995 päivätyn MF:n tiedotuslehtisen eräässä kohdassa mainittua ranskalaisten ja ranskankielisten, Kanadasta tuotujen ohjelmistojen jälleenmyyntihintojen välistä eroa sekä tämän eron vaikutusta

Microsoftin tavallista jälleenmyyntiverkostoa käyttäviin jälleenmyyjiin ei, toisin kuin kantaja väittää, voida pitää osoituksena siitä, että MC:n päätös kieltää Kanadassa myytyjen ohjelmistojen tuonti ja jälleenmyynti Ranskassa johtui MC:n ja sen ranskalaisten jälleenmyyjien välisestä yhteistoimintajärjestelystä korkeiden jälleenmyyntihintojen ylläpitämiseksi Ranskan markkinoilla. Muista 27.9.1995 päivätyn tiedotuslehtisen kohdista käy ilmi, että MF tiedottaa ranskalaisille liikekumppaneilleen käytännön toimista Kanadassa myytyjen, ranskan kielellä laadittujen ohjelmistojen tuonnin ja jälleenmyynnin torjumiseksi, ja näitä toimenpiteitä ovat keltaiset tarrat tuotteissa ja kanadalaisten tuotteiden käyttölisenssiä koskevat muutokset sekä yksityis- ja rikosoikeudelliset seuraamukset sellaisille liikekumppaneille, jotka tuovat Ranskaan tai jälleenmyyvät siellä ainoastaan Kanadan markkinoille tarkoitettuja Microsoftin ohjelmistoja. MF:n 20.3. ja 12.6.1996 päivätyistä tiedotuslehtisistä ilmenee samansuuntaisia seikkoja. Komissio katsoi perustellusti, että edellä mainitun viittauksen tarkoituksena oli korostaa niitä haittoja, joita Microsoftin liikekumppaneille aiheutui Microsoftin tekijänoikeuksien loukkaamisesta.

37 Kaikki kantajan esiintuomat seikat osoittavat tosiasiassa, että kiellosta, josta se kanteli, oli päättänyt ainoastaan Microsoft-konserni, olipa kyse sitten MC:stä tai MF:stä.

38 Tältä osin kantajan esittämistä seikoista käy ilmi, että MC ja MF muodostavat taloudellisen kokonaisuuden, jossa MF ei voi tosiasiassa itsenäisesti määritellä toimintalinjaansa markkinoilla (em. asia Viho v. komissio, tuomion 16 kohta). Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa määrättyä kieltoa ei voida soveltaa päätöksiin, joita jossakin konsernissa on ehkä tehty tämän taloudellisen kokonaisuuden eri yksiköiden välisten suhteiden järjestämiseksi. Vaikka olisikin katsottava, että tuontikielto johtuisi MF ja MC:n yhdessä tekemästä päätöksestä, kyseessä ei siis tällaisessa tilanteessa ole perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkominen.

39 Näin ollen kantaja ei voi väittää, että komissio on tehnyt oikeudellisen virheen tai ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että kantaja ei ollut esittänyt sille seikkoja, jotka olisivat osoittaneet sellaisen sopimuksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan olemassaolon, jonka tarkoituksena oli markkinoiden eristäminen tai hintojen vahvistaminen Microsoftin ja sen kanadalaisten ja/tai ranskalaisten jälleenmyyjien välillä.

40 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 190 artiklassa edellytettyjen perustelujen on oltava kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaisia ja niissä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava yhteisön toimielimen tekemän toimenpiteen perustelut siten, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviää sen syyt, ja siten, että toimivaltainen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta. Perusteluvelvollisuuden täyttämistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, koska tutkittaessa sitä, ovatko päätöksen perustelut perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisia, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 63 kohta). Komissio on riidanalaisen päätöksen 11 ja 12 kohdassa nimenomaisesti ilmoittanut, että se katsoi, että kantajan kantelussaan ja sitä täydentävässä kirjelmässään eli edellä 2 kohdassa mainitun, 27.9.1995 päivätyn MF:n tiedotuslehtisen kohdassa esittämät seikat eivät osoita, että kielto tuoda Ranskaan ja jälleenmyydä siellä Kanadassa myytyjä ranskankielisiä ohjelmia oli seurausta Microsoftin ja sen jälleenmyyjien välisestä yhteistoimintajärjestelystä, eivätkä myöskään, että näiden toimien voidaan katsoa olevan pyrkimys vaikuttaa jälleenmyyntihintoihin. Näin ollen on katsottava, että kantajalla oli tiedossaan kaikki toimenpiteen perustelujen ymmärtämiseksi tarpeelliset seikat ja että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on voinut valvoa toimenpiteen laillisuutta. Kantaja ei voi näin ollen vedota päätöksen perustelujen puutteellisuuteen tältä osin.

41 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomista koskeva toinen kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

42 Kantaja väittää ensinnäkin, että komissio on tehnyt virheen, koska se ei hyväksynyt, että kantajan kantelussaan ja vastineessaan esiintuomien väitteiden perustella voitiin osoittaa määräävän markkina-aseman olemassaolo. Tältä osin se vetoaa tiettyihin vuosina 1995 ja 1996 ranskalaisissa lehdissä ilmestyneisiin artikkeleihin osoittaakseen Microsoft-konsernin ja sen kilpailijoiden markkina-osuuksien välisen eron sekä tämän konsernin riippumattomuuden sen jälleenmyyjistä ja sen tuotteita käyttävistä asiakkaista. Kantaja katsoo lisäksi, että Microsoft-konsernin rakenne, jolle on ominaista voimakas vertikaalinen yhdentyminen, kuvastaa sen määräävää markkina-asemaa (asia 27/76, United Brands v. komissio, tuomio 14.2.1978, Kok. 1978, s. 207).

43 Vastauskirjelmässään kantaja väittää määritelleensä relevantit markkinat, toisin kuin komissio toteaa vastineessaan. Kantajan mukaan sen 20.2.1997 ja 23.2.1998 päivätyistä kirjeistä ilmenee, että kyseessä ovat pääasiassa ohjelmistomarkkinat. Kantajan mukaan toissijaisesti kyse on tekstinkäsittelyohjelmien, taulukkolaskentaohjelmien ja käyttöjärjestelmien alamarkkinoista. Maantieteellisten markkinoiden osalta kantaja on aina viitannut Ranskan markkinoihin.

44 Toiseksi komissio on kantajan mukaan tehnyt arviointivirheen, koska se ei katsonut, että kyseessä on määräävän markkina-aseman väärinkäyttö Microsoftin vahvistaessa yksipuolisesti tuotteidensa myyntihinnat Ranskassa. Kantaja perustaa väitteensä tältä osin vuosina 1995 ja 1996 julkaistujen MF:n tiedotuslehtisten sisältöön. Se korostaa, että tällaisten ohjelmistojen tuontikielto on keino asettaa välillisesti sen jälleenmyyjille selvästi korkeampi jälleenmyyntihinta Ranskassa. Tällainen kielto on kantajan mukaan Kanadan oikeudessa kielletty

toimi. Näin toimien Microsoft soveltaa kanadalaisten ja ranskalaisten liikekumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin erilaisia ehtoja ja asettaa näin ranskalaiset jälleenmyyjät epäedulliseen kilpailuasemaan, mikä koituu niiden asiakkaiden vahingoksi (em. asia United Brands v. komissio ja asia 85/76, Hoffmann-La Roche v. komissio, tuomio 13.2.1979, Kok. 1979, s. 461). Kantaja toteaa vielä, että tämä vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, koska yhteismarkkinoiden kilpailurakenne muuttuu.

45 Vastauskirjelmässään kantaja korostaa lisäksi, että tekijänoikeuksia käyttämällä ei voida kiertää perustamissopimuksen 86 artiklan pakottavia määräyksiä. Komission väitteet, jotka perustuvat direktiiviin 91/250/ETY, on sen mukaan näin ollen jätettävä ottamatta huomioon.

46 Komissio kiistää kantajan toisen kanneperusteen yhteydessä esittämät väitteet.

47 Ensinnäkin se korostaa, että kantaja ei ole esittänyt relevantteja markkinoita koskevaa johdonmukaista määritelmää, joka on välttämätön Microsoftin mahdollisen määräävän markkina-aseman määrittämiseksi. Kantajan esittämien seikkojen perusteella ei missään tapauksessa voida osoittaa, että Microsoftilla olisi perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettu määräävä markkina-asema kyseisillä markkinoilla. Komissio korostaa myös, että se ei riidanalaisessa päätöksessään kategorisesti hylännyt sitä mahdollisuutta, että Microsoftilla olisi määräävä markkina-asema yhdellä tai useammalla ohjelmistojen markkinoilla, mutta se katsoi, että kysymyksellä ei ollut merkitystä käsiteltävänä olevan asian kannalta, koska kantelun kohteena ollut menettelytapa ei merkinnyt määräävän markkina-aseman väärinkäyttämistä.

48 Toiseksi komission mukaan Microsoftin asettama kielto tuoda sen ohjelmistoja lainvastaisesti Kanadasta ei ole väärinkäyttöä perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä, koska tämä kielto merkitsee sen tekijänoikeuksien lainmukaista käyttämistä direktiivin 91/250/ETY 4 artiklan c kohdan perusteella.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

49 Kantaja on 20.2.1997 päivätyssä kirjeessään, joka täydentää 24.9.1996 päivättyä kantelua, saattanut komission tietoon perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitetun väärinkäytön, joka koski Microsoft-merkkisten tuotteiden jälleenmyyntihintoihin vaikuttamista Ranskan markkinoilla siten, että MC:n Kanadassa myymien, ranskan kielellä laadittujen tuotteiden tuonti kiellettiin. Kantaja perustaa väitteensä yllä 2 kohdassa mainittuun, 27.9.1995 päivätyn MF:n tiedotuslehtisen kohtaan.

50 Komissio hylkäsi riidanalaisen päätöksen 13 kohdassa kantajan väitteet perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomisesta todeten seuraavaa:

"13. Väitätte myös, että Microsoftin menettelytapa voi olla perustamissopimuksen 86 artiklan vastaista, koska se käyttää määräävää markkina-asemaansa väärin. Olette toimittaneet ainoastaan vähän tietoja kantanne tueksi, jonka mukaan Microsoftilla on määräävä markkina-asema kyseisillä markkinoilla; lisäksi niitä Microsoftin tuotteita, jotka ovat kantelunne kohteena, ei ole määritelty selvästi. Teidän 23.2.1998 päivätyssä kirjeessänne on otteita lehtiartikkeleista, jotka koskevat Microsoftin hallitsevaa asemaa ohjelmistomarkkinoilla, sekä sen huomattavaa markkinaosuutta mikrotietokoneiden käyttöjärjestelmämarkkinoilla. Vaikka tällaiset tiedot ovatkin yksityiskohtaisempia kuin alkuperäisessä kantelussanne esitetyt, ne ovat riittämättömiä EY:n perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitetun määräävän markkina-aseman osoittamiseksi kyseisillä markkinoilla. Ei voida sulkea pois, etteikö PO IV:n suorittaman tutkimuksen perusteella voitaisi katsoa, että Microsoftilla on määräävä markkina-asema yhdellä tai useammalla ohjelmistomarkkinalla. Kuitenkin tähän kysymykseen ei tässä asiassa tarvitse vastata, koska kantelun kohteena oleva menettelytapa ei merkitse määräävän markkina-aseman väärinkäyttämistä, vaikka Microsoftin määräävä markkina-asema kyseisillä markkinoilla olisi osoitettu. Kuten edellä mainittiin, Microsoftin toimet sellaisten ohjelmistojen kappaleiden tuonnin estämiseksi, joille ei ole myönnetty käyttölisenssiä yhteisössä ja jotka tämän vuoksi saavat yhteisössä oikeussuojaa, ovat sen tekijänoikeuksien lainmukaista käyttämistä. Kuten edellä on todettu, tämä ei merkitse

pyrkimystä vaikuttaa jälleenmyyntihintaan. Lisäksi mikään seikka ei osoita, että Microsoft olisi kieltäytynyt toimittamasta teille tuotteitaan tai että se olisi myynyt tuotteitaan teille eri hinnoin kuin vastaaville asiakkaille yhteisössä. Jotta voitaisiin katsoa, että Microsoft on syyllistynyt jälleenmyyntihintojen vahvistamiseen, olisi osoitettava, että sen tarkoituksena oli vaikuttaa hintoihin, joilla sen jällenmyyjät myivät sen tuotteita. Jotta voitaisiin katsoa, että Microsoft on syyllistynyt lainvastaisesti ylläpitämään ETA-alueen markkinoilla korkeampia hintoja kuin Kanadan markkinoilla, olisi näytettävä, että Microsoft on soveltanut Kanadan markkinoilla samanlaisiin suorituksiin alempia hintoja kuin Euroopan markkinoilla ja että eurooppalaiset hinnat olivat liian korkeita. Koska tällaisesta käytännöstä tai muunlaisesta väärinkäytöstä ei ole mitään näyttöä, kantelunne tutkimista ei ole tarpeen tältä osin jatkaa."

51 Riidanalaisesta päätöksestä käy ilmi, että komissio on katsonut, että Microsoft-konsernin asettama kielto tuoda Euroopan markkinoille ranskankielisiä, Kanadassa myytyjä ohjelmistoja oli lainmukainen tapa käyttää direktiivin 91/250/ETY 4 artiklan c kohdan mukaisia tekijänoikeuksia ja että kantajan komission tietoon tuomat seikat eivät sisältäneet viitteitä näiden oikeuksien väärinkäytöstä. Komissio jopa täsmensi, että väärinkäyttö saattaisi olla kyseessä, mikäli Microsoft soveltaisi Kanadan markkinoilla samanlaisiin suorituksiin alempia hintoja kuin Euroopan markkinoilla, siltä osin kuin eurooppalaiset hinnat olisivat lisäksi liian korkeita.

52 Komissio vahvisti istunnossa, että riidanalaisessa päätöksessä esitetyt johtopäätökset olivat perusteltuja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen antamassaan vastauksessa komission asiamiehet täsmensivät lisäksi, että koska viitteitä mahdollisesta määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä ei ollut, ei ollut ryhdytty erityisiin selvitystoimiin sen ratkaisemiseksi, oliko Microsoftin Kanadan ja yhteisön markkinoilla käyttämien hintojen välillä tosiasiassa ero, tai tällaisen eron syiden analysoimiseksi.

53 On kuitenkin todettava, että viimeksi mainitun seikan osalta riidanalaisessa päätöksessä on tehty ilmeinen arviointivirhe.

54 Vaikka on totta, että MC:n myydessä ohjelmistojen kappaleita Kanadassa sen näitä tuotteita koskevat tekijänoikeudet yhteisössä eivät direktiivin 91/250/ETY 4 artiklan c kohdan mukaan sammu pelkästään tällaisen myynnin perusteella (ks. edellä 34 kohta), kantajan esittämät seikat ovat vähintäänkin viitteitä siitä, että Microsoft sovelsi samanlaisiin suorituksiin alhaisempia hintoja Kanadan markkinoilla kuin yhteisön markkinoilla ja että yhteisössä sovelletut hinnat olivat liian korkeita.

55 MF:n 27.9.1995 päivätyn tiedotuslehtisen otteessa, joka toistetaan edellä 2 kohdassa, esitetään, että Kanadasta tuodut tuotteet kilpailevat suoraan Ranskassa myytyjen tuotteiden kanssa ja että niiden jälleenmyyntihinnat Ranskassa ovat huomattavasti alhaisempia niistä kuluista riippumatta, joita tuotteiden tuonnista kolmannesta maasta yhteisöön aiheutuu. Tähän tiedotuslehtiseen sisältyviä tietoja ei voida pitää täysin merkityksettöminä, sillä on esittänyt MF, eli yritys, joka kuuluu konserniin, joka puolestaan on kyseisiin tuotteisiin liittyvien tekijänoikeuksien haltija. Komissiolla oli sitä paitsi nämä tiedot alkuperäisen 24.9.1996 päivätyn kantelun vastaanottamisesta alkaen, sillä 27.9.1995 päivätty tiedotuslehtinen oli kantelun liitteenä 3. Kantaja viittasi nimenomaisesti useaan otteeseen tämän tiedotuslehtisen kohtaan, joka on käsiteltävänä olevan asian kannalta merkityksellinen, sekä alkuperäisessä 24.9.1996 päivätyssä kantelussaan, että 20.2.1997 päivätyssä lisäyksessään. Komissio oli tästä täysin tietoinen, sillä riidanalaisen päätöksen 6 kohdassa, joka sisältää yhteenvedon tosiseikoista, se korostaa, että MF:n tiedotuslehtisissä "Microsoft toteaa, että sen lainvastaisesti tuotuja ohjelmia myydään alhaisemmin hinnoin ja että mikäli ranskalaisten jälleenmyyjien olisi myytävä tuotteita näillä hinnoilla, niiden kate pienenisi."

56 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että vaikka sillä, että tekijänoikeuksien haltija käyttää näitä oikeuksiaan esimerkiksi asettamalla kiellon, joka koskee tiettyjen tuotteiden tuontia yhteisön ulkopuoliselta alueelta yhteisön jäsenmaahan, ei sinällään rikota perustamissopimuksen 86 artiklaa, tällainen oikeuksien käyttäminen voi kuitenkin tietyissä poikkeuksellisissa oloissa johtaa siihen, että haltijan käyttäytymistä on pidettävä väärinkäyttönä (yhdistetyt asiat C-241/91 P ja C-242/91 P, RTE ja ITP v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. I-743, 49 ja 50 kohta).

57 Käsiteltävänä olevassa asiassa komissio ei voinut ilman kantelun perustellumpaa tutkimista väittää, että riidanalaista päätöstä tehtäessä sillä tiedossa olleet seikat eivät sisältäneet viitteitä siitä, että Microsoft käytti väärin asemaansa. Ottaen huomioon ne velvollisuudet, joita komissiolla on asetuksen N:o 17 3 artiklan 2 kohdan perusteella sen käsitellessä kantelua (ks. edellä 27 kohta), sen olisi ainakin pitänyt tarkistaa, oliko kantajan esiintuomia seikkoja, jota perustuivat asiakirjoihin, joilla oli merkitystä todisteena, näytetty toteen, sekä tarvittaessa tarkistaa, eikö käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvien erityisten seikkojen perusteella olisi katsottava, että perustamissopimuksen 86 artiklaa oli rikottu.

58 Riidanalaista päätöstä tehtäessä on siten tapahtunut ilmeinen arviointivirhe.

59 Edellä esitetystä seuraa, että toinen kanneperuste on hyväksyttävä, että kanne on todettava perustelluksi ja että riidanalainen päätös, jolla kantajan kantelu hylättiin, on kumottava.

Oikeudenkäyntikulut

60 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian ja vastapuoli on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, komissio on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kumotaan komission 15.10.1998 tekemä päätös (asia nro IV/36.219 Micro Leader/Microsoft), jolla hylättiin lopullisesti kantajan kantelu, jonka mukaan Microsoft Francen ja Microsoft Corporationin toimenpiteet Microsoft-merkkisten, ranskankielisten ohjelmistojen, joita on myyty Kanadassa, tuonnin estämiseksi Ranskaan ovat EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan (josta on tullut EY 81 ja EY 82 artikla) vastaisia.**

2) **Komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Jaeger Lenaerts Azizi

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä joulukuuta 1999.

H. Jung K. Lenaerts

kirjaaja jaoston puheenjohtaja